	PROCEDURA ZAKŁADU PATOMORFOLOGII		PPAT - 07
	Postępowanie w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu		Wydanie IV z dnia 17.11.2017 r.
			Strona: 1 z 8

Cel: Określenie sposobu postępowania w przypadku śmierci pacjenta w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy.

Przedmiot: Określenie zasad prawidłowego postępowania w przypadku śmierci pacjenta w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy.

Zakres stosowania: Wszystkie komórki organizacyjne w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy.

Ilość załączników: brak

Data obowiązywania: od 27.11.2017 r.

Egzemplarz nadzorowany: Pełnomocnik Dyrektora ds. Jakości i Akredytacji

Dokument podlega aktualizacji.

	Stanowisko	Imię i Nazwisko	Data	Podpis i pieczęć
Opracował:	Kierownik Zakładu Patomorfologii	Marek Kubów	15.11.2017 r.	 <i>lek. med. Marek Kubów specjalista patomorfologia</i>
Sprawdził:	Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa	Andrzej Hap	17.11.2017 r.	 <i>Z-CA DYREKTORA ds. Lecznictwa Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Legnicy dr n. med. Andrzej Hap</i>
Zatwierdził:	Dyrektor	Krystyna Barcik	17.11.2017 r.	 <i>DYREKTOR Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Legnicy mgr Krystyna Barcik</i>

 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy	PROCEDURA ZAKŁADU PATOMORFOLOGII	PPAT - 07
	Postępowanie w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu	Wydanie IV z dnia 17.11.2017 r.
		Strona: 2 z 8

Spis treści:

1. Cel s. 3
2. Przedmiot i zakres stosowania s. 3
3. Odpowiedzialność i uprawnienia s. 3
4. Opis postępowania s. 3
5. Dokumenty związane s. 7

 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy	PROCEDURA ZAKŁADU PATOMORFOLOGII	PPAT - 07
	Postępowanie w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu	Wydanie IV z dnia 17.11.2017 r.
		Strona: 3 z 8

1. Cel.

Celem procedury jest:

- określenie zasad postępowania ze zwłokami pacjenta w przypadku jego śmierci w szpitalu,
- określenie zasad przekazywania zwłok do chłodni,
- określenie sposobu wydawania zwłok,
- określenie sposobu naliczania należności za przechowywanie zwłok.

2. Przedmiot i zakres stosowania.

Przedmiotem procedury jest opis postępowania w przypadku śmierci pacjenta w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy.

Na każdym etapie postępowania z osobą zmarłą pracownicy Prosektorium bezwzględnie powinni przestrzegać zasad poszanowania godności należnej osobie zmarłej.

3. Odpowiedzialność i uprawnienia.

Za postępowanie zgodne z zapisami niniejszej procedury odpowiedzialne są osoby wskazane w „opisie postępowania”.

Za nadzór nad stosowaniem i postępowaniem wg niniejszej procedury odpowiedzialni są kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych.

4. Opis postępowania.

Do obowiązków lekarza w przypadku zgonu pacjenta należy:

- stwierdzić zgon i jego przyczynę oraz odnotować w historii choroby datę, godzinę i minutę śmierci pacjenta, w przypadku zlecenia sekcji zwłok stwierdzenie przyczyny zgonu następuje po jej przeprowadzeniu,
- bezzwłocznie zawiadomić o śmierci pacjenta wskazaną przez niego osobę lub instytucję,
- w razie zgonu pacjenta, którego tożsamość nie została ustalona, bądź zgonu, co do którego istnieje pewność lub uzasadnione podejrzenie, że jest następstwem: zabójstwa, samobójstwa, otrucia, nieszczęśliwego wypadku albo uszkodzeń urazowych, zatrucia, uduszenia mechanicznego, działania wysokich temperatur, elektryczności lub sztucznego poronienia i inne, lekarz prowadzący lub lekarz dyżurny powinien powiadomić

 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy	PROCEDURA ZAKŁADU PATOMORFOLOGII	PPAT - 07
	Postępowanie w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu	Wydanie IV z dnia 17.11.2017 r.
		Strona: 4 z 8

bezzwłocznie Prokuratora Rejonowego,

- wypełnić wniosek o zwolnienie z sekcji zwłok lub o dokonanie sekcji zwłok i dostarczyć w/w wniosek do decyzji Zastępcy Dyrektora ds. Lecznictwa,
- wypełnić kartę zgonu, kartę zgonu wypełnia lekarz, który leczył chorego lub lekarz dyżurny w przypadku nieobecności lekarza leczącego, jeśli zaś zgon nastąpił przed ustaleniem leczenia, kartę zgonu wypełnia lekarz dyżurny, który przyjął pacjenta lub ordynator,
- w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia choroby zakaźnej należy wypełnić formularz zgłoszenia zgonu wskutek choroby zakaźnej oraz zgonu, co do którego zachodzi podejrzenie, że nastąpił z powodu choroby zakaźnej i przekazać go pielęgniarce epidemiologicznej,
- w przypadku pacjenta zmarłego nie posiadającego opiekunów / rodziny należy zawiadomić Pełnomocnika ds. praw pacjenta,
- w przypadku braku dokumentów potwierdzających tożsamość osoby zmarłej należy ten fakt zgłosić Pełnomocnikowi ds. praw pacjenta,
- Pełnomocnik ds. praw pacjenta pracuje w szpitalu od poniedziałku do piątku w godz. od 08:00 do 14:00.

Do zadań i kompetencji pielęgniarki w przypadku zgonu pacjenta należy:

- odnotować datę, godzinę i minutę śmierci pacjenta w raporcie pielęgniarckim,
- wykonać toaletę pośmiertną: obmyć ciało, usunąć wkłucia i cewniki, zabezpieczyć miejsca przerwania ciągłości tkanek opatrunkiem wodoszczelnym; rozebrać pacjenta z brudnych ubrań (ubrania czyste pozostają na pacjencie), w przypadku kiedy pacjent nie miał własnej pidżamy zwłoki zmarłego pacjenta należy ubrać w odzież jednorazowego użytku, następnie zawinąć pacjenta w prześcieradło specjalnie do tego przeznaczone (zielone),
- umieścić na stopie albo przegubie dłoni osoby zmarłej opaskę identyfikacyjną wykonaną z tworzywa sztucznego zawierającą: imię i nazwisko osoby zmarłej, PESEL osoby zmarłej, a w przypadku braku numeru PESEL - serię i numer dokumentu stwierdzającego tożsamość, a także datę i godzinę zgonu; jeżeli nie jest możliwe ustalenie tożsamości osoby zmarłej na identyfikatorze dokonuje się oznaczenie NN,
- jeżeli zgon nastąpił z powodu choroby zakaźnej lub istnieje podejrzenie choroby zakaźnej umieścić na worku napis „Niebezpieczeństwo Skażenia”,

 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy	PROCEDURA ZAKŁADU PATOMORFOLOGII	PPAT - 07
	Postępowanie w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu	Wydanie IV z dnia 17.11.2017 r.
		Strona: 5 z 8

- wypełnić kartę skierowania zwłok do chłodni osób zmarłych, płodu lub dziecka martwo urodzonego / szczątków ludzkich (zał. nr 1 do PM – 37); jeżeli nie jest możliwe ustalenie tożsamości osoby zmarłej, w karcie przekazania zwłok do chłodni oraz na identyfikatorze, wpisać **NN** z podaniem przyczyny i okoliczności uniemożliwiających ustalenie tożsamości,
- spisać i zabezpieczyć wszystkie przedmioty i dokumenty należące do zmarłego pacjenta tj:
 - ◆ rzeczy pozostałe po zmarłym, spisane protokolarnie należy przekazać za pokwitowaniem rodzinie zmarłego,
 - ◆ rzeczy pozostałe po zmarłych samotnych, bezdomnych, spisane protokolarnie należy przekazać do depozytu szpitalnego zgodnie z instrukcjami IN – 06 lub IN – 07,
 - ◆ rzeczy pozostałe po zmarłym, którego zwłoki oddano do dyspozycji prokuratora nie mogą być wydawane przed wykonaniem sekcji, bądź przed otrzymaniem zawiadomienia o zwolnieniu od sekcji.
- zwłoki osoby zmarłej do czasu przetransportowania do chłodni mają pozostać na sali chorych, z zapewnieniem godności należnej zmarłemu. W miarę możliwości łóżko powinno zostać oddzielone parawanem, w celu ograniczenia dostępu osób trzecich z wyłączeniem rodziny osoby zmarłej. Rodzinie należy umożliwić dostęp do zwłok zmarłego pacjenta, zapewniając spokój i izolację od otoczenia,
- zwłoki osoby zmarłej przewożone są do chłodni przez sanitariuszy, nie wcześniej niż po upływie dwóch godzin od czasu zgonu, wskazanego w dokumentacji medycznej,
- w przypadku zgonu pacjenta na bloku operacyjnym, po wykonaniu toalety pośmiertnej zwłoki zmarłego pacjenta mają pozostać łącznie przez dwie godziny na tzw. „ślužie” z zachowaniem godności należytej zmarłemu,
- w przypadku zgonu osoby w czasie odbywania kary pozbawienia wolności, należy stosować przepisy w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności.

Transport zwłok do chłodni.

- Transport zwłok może odbyć się z oddziałów Szpitala do chłodni, nie wcześniej niż po upływie dwóch godzin od czasu zgonu, wskazanych w dokumentacji medycznej, na podstawie telefonicznego zgłoszenia oddziału, który podaje datę i godzinę zgonu pacjenta.

	PROCEDURA ZAKŁADU PATOMORFOLOGII	PPAT - 07
	Postępowanie w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu	Wydanie IV z dnia 17.11.2017 r.
		Strona: 6 z 8

- Zwłoki zmarłego należy przekazać do chłodni na podstawie karty skierowania zwłok do chłodni. Odbiór zwłok zmarłego z oddziału pracownik firmy zewnętrznej powinien autoryzować na skierowaniu. Oryginał skierowania powinien otrzymać pracownik transportujący zwłoki i przekazać do chłodni, zaś duplikat należy pozostawić w historii choroby zmarłego pacjenta.
- Zwłoki pacjenta, zabezpieczone w worku na zwłoki, pracownik firmy zewnętrznej przed przekazaniem do chłodni powinien przewieźć do pomieszczenia „Pro mortem” znajdującego się na terenie Szpitala, następnie przewieźć zwłoki do chłodni w specjalnym wózku do transportu zwłok.
- Do transportu zwłok należy wykorzystać specjalnie do tego przeznaczony samochód do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Po każdorazowym przewiezieniu zwłok albo szczątków ludzkich należy przeprowadzić dezynfekcję środka transportu w części przeznaczonej na ich umieszczenie. Do dezynfekcji należy stosować preparaty o działaniu bakteriobójczym, wirusobójczym i grzybobójczym. Po umieszczeniu zwłok w komorze chłodniczej pracownik transportu powinien odnotować ten fakt w Rejestrze Przyjęć Zwłok.
- Pracownik transportujący zwłoki, wszystkie czynności powinien wykonywać w ubraniu jednorazowym.

Przyjęcie zwłok do chłodni.

Przyjęcie zwłok do chłodni należy odnotować w Rejestrze Przyjęć Zwłok. Pracownik Prosektorium zobowiązany jest do codziennego uzupełnienia bieżących przyjęć zwłok w Księdze Przyjęć i Wydawania Zwłok.

Księga Przyjęć i Wydawania Zwłok powinna zawierać: numer kolejny wpisu, imię i nazwisko zmarłego, pesel, płeć, datę godzinę i minutę zgonu, datę, godzinę i minutę przyjęcia zwłok, z jakiej komórki organizacyjnej są zwłoki, dane osoby odbierającej zwłoki - imię i nazwisko, numer dowodu tożsamości, stopień pokrewieństwa lub dane instytucji odbierającej, czytelny podpis.

Obowiązki pracownika Prosektorium.

Pracownik Prosektorium jest zobowiązany wydać zwłoki osoby zmarłej osobie lub instytucji uprawnionej do ich pochowania w stanie zapewniającym zachowanie godności należnej osobie zmarłej. Czynności, o których wyżej mowa nie stanowią przygotowania zwłok osoby zmarłej do

 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy	PROCEDURA ZAKŁADU PATOMORFOLOGII	PPAT - 07
	Postępowanie w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu	Wydanie IV z dnia 17.11.2017 r.
		Strona: 7 z 8

pochowania. Za wyżej wymienione czynności nie pobiera się opłat.

Wydawanie zwłok przez upoważnionego pracownika szpitala.

Wydawanie zwłok odbywa się wyłącznie za okazaniem karty zgonu lub aktu zgonu i dowodu tożsamości osoby odbierającej zwłoki. W przypadku zgłoszenia się po odbiór zwłok przez przedsiębiorcę świadczącego usługi pogrzebowe, wydanie zwłok może nastąpić wyłącznie na podstawie pisemnego upoważnienia do odbioru zwłok udzielonego przez osobę do tego uprawnioną oraz za okazaniem aktu zgonu i karty zgonu. Osoba odbierająca ciało zmarłego powinna potwierdzić ten fakt własnoręcznym, czytelnym podpisem w Księdze Przyjęć i Wydawania Zwłok. Wydawanie zwłok odbywa się w prosektorium w godzinach od 8:00 do 14:30 w dni robocze po uprzednim telefonicznym powiadomieniu pracownika szpitala upoważnionego do wydawania zwłok.

Płatność za przechowywanie zwłok.

Szpital zapewnia bezpłatne przechowywanie zwłok na okres 72 godzin od godziny, w której nastąpiła śmierć pacjenta. W przypadku przechowywania zwłok przez okres dłuższy niż 72 godziny kolejna godzina będzie naliczenia zgodnie z obowiązującym w Szpitalu cennikiem.

5. Dokumenty związane.

- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011, nr. 112, poz. 654 z póź. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 kwietnia 2012 r. w sprawie sposobu postępowania podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne ze zwłokami pacjenta w przypadku śmierci pacjenta (Dz. U. 2012, nr 420 z póź. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7.12.2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. Nr 153, poz.1783 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2001 roku w sprawie wykazu chorób zakaźnych, w przypadku których stwierdzenie zgonu wymaga szczególnego postępowania ze zwłokami osób zmarłych na te choroby (Dz. U. z 2001 r. Nr 152, poz. 1742 z póź. zm.),

 Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy	PROCEDURA ZAKŁADU PATOMORFOLOGII	PPAT - 07
	Postępowanie w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu	Wydanie IV z dnia 17.11.2017 r.
		Strona: 8 z 8

- Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 roku o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2000r. Nr 23, poz. 295 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r. Nr 1101, poz. 926 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz. U. z 2003 r. nr 32, poz. 262 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wydawania pozwoleń i zaświadczeń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich (Dz. U. z 2007 r. Nr 249, poz. 1866 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. Nr 52, poz. 417 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie prowadzenia depozytu w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 129, poz. 1068 z późn. zm.),
- PM – 37 Postępowanie ze szczątkami ludzkimi oraz zwłokami dzieci martwo urodzonych,
- IN – 06 Depozyt odzieży osób hospitalizowanych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy,
- IN – 07 Depozyt rzeczy wartościowych osób hospitalizowanych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Legnicy,
- Cennik szpitalny.